

رعایت اصول نگارش و ویرایش فارسی در نوشتار دانشجویان: مطالعه موردی دانشجویان دانشگاه سلمان فارسی*

فاطمه فلاح^۱

دانش آموخته کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه سلمان فارسی، کازرون، ایران

یانسر خواجوی^۲

استادیار آموزش زبان انگلیسی دانشگاه سلمان فارسی، کازرون، ایران

چکیده

دانشجویان در زمان نگارش با مشکلاتی مواجه می‌شوند که اغلب به خاطر نداشتن دانش کافی درباره اصول نگارش است؛ چنین نقص‌ها و کمبودهایی از عوامل پرشماری ریشه می‌گیرد که بی‌تردید نبود آموزش درست و کافی در دوره‌های پیش از دانشگاه از مهم‌ترین آن‌هاست. از طرفی ارزشیابی این مهارت تا حدی سلیقه‌ای است و یافتن راهی برای سنجش دقیق آن، ضروری به نظر می‌رسد. هدف این پژوهش، یافتن نقاط ضعف و قوت مهارت نگارش فارسی دانشجویان رشته‌های مختلف دانشگاهی و همچنین طراحی ابزاری برای سنجش نگارش فارسی بوده است. این پژوهش از نوع کاربردی است و به شیوه توصیفی-پیمایشی انجام شده است. جامعه آماری پژوهش، دانشجویان رشته‌های آموزش زبان انگلیسی، ادبیات فارسی، برق، روانشناسی، ریاضی، شهرسازی و علوم مهندسی دانشگاه سلمان فارسی بودند که به صورت تصادفی انتخاب شدند. شرکت‌کنندگان در این مطالعه، تعداد ۱۰۳ دانشجوی دوره کارشناسی بودند که بر اساس نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. جهت انجام این تحقیق، موضوعی با محتوای «دانشگاه خود را توصیف کنید» به دانشجویان داده و از آن‌ها خواسته شد، تا درباره آن یک متن با دست کم چهار پاراگراف بنویسند. سپس پژوهشگران، متن‌های دانشجویان را بر اساس شیوه‌نامه، ارزیابی نمودند و نمره‌های دانشجویان رشته‌های مختلف مقایسه گردید. در پایان، تحلیل داده‌ها با استفاده از برنامه SPSS نسخه ۲۱ انجام شد. نتایج حاصل از پژوهش نشان داد که بین میانگین نمرات توانایی نوشتن دانشجویان، میانگین نمرات دانشجویان از لحاظ هنجارهای نگارشی و نمرات مهارت نگارش آن‌ها تفاوت معنی‌داری وجود دارد؛ رشته درسی در مقطع دبیرستان بر میزان مهارت نگارش دانشجویان تأثیر ندارد؛ بین میانگین نمرات مهارت‌های نگارشی از لحاظ عناصر زبانی و ادبی و محتوای نگارش دانشجویان تفاوت معنی‌داری وجود ندارد و بین مهارت نگارش دانشجویان پسر و دختر، سن دانشجویان با میزان مهارت نگارش آن‌ها، میزان مهارت نگارش ورودی‌های قدیمی‌تر در دانشگاه در مقایسه با ورودی‌های جدیدتر تفاوت معنی‌داری وجود ندارد.

واژه‌های کلیدی: نگارش و ویرایش، مهارت نگارش، رعایت اصول نگارش، ابزار سنجش، دانشگاه سلمان فارسی.

* تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۱/۱۰ | تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۲/۱۶.

¹ Email: fatemehfalah.242@gmail.com

² Email: yaserkhajavi@kazerunfu.ac.ir

Principles of Persian Writing and Editing in Students' Writing: A Case Study of Salman Farsi University Students *

Fatemeh Fallah ¹

M.A. in Persian language and literature, Salman Farsi University, Kazeroon,
Iran

Yaser Khajavi ²

Assistant Professor of English Language Education, Salman Farsi University,
Kazeroon, Iran

Abstract

Students face difficulties in writing often due to lack of knowledge in the principles of writing. Such deficiencies are rooted in numerous factors. One of the most important factors is undoubtedly lack of appropriate and sufficient education in pre-university courses. On the other hand, the evaluation of this skill is somewhat subjective and finding a way to accurately measure it seems necessary. The purpose of this research was to find the strengths and weaknesses of Persian writing skills of students of different academic fields and to design a tool to measure Persian writing. This applied research was carried out in a descriptive-survey way. The participants of the study were students of English language teaching, Persian literature, electrical engineering, psychology, mathematics, urban planning and engineering sciences of Salman Farsi University. The participants in this study were 103 undergraduate students who were randomly selected based on available sampling. In order to carry out this research, students were given a topic "Describe your university" and they were asked to write a text about it in at least four paragraphs. Then the researchers evaluated the texts based on the style sheet and the scores of the students of different fields were compared. In the end, data analysis was carried out using SPSS version 21. The results of the research showed that there is a significant difference between the average scores of students' writing ability, the average scores of students in terms of writing norms and their writing skill scores. The subject in high school does not affect the level of students' writing skills. There is no significant difference between the average scores of writing skills in terms of linguistic and literary elements and the content of students' writing. There is also no significance difference between the writing skills of male and female students, the age of students with their level of writing skills and the level of writing skills of sophomores compared to freshmen in the university.

Keywords: Persian writing, writing skills, students, Salman Farsi University.

* Received: 30/01/2023 | Accepted: 20/10/2023.

¹ Email: fatemehfalalah.242@gmail.com

² Email: yaserkhajavi@kazerunfsu.ac.ir (Corresponding Author)

۱- مقدمه

در بین مهارت‌های مرتبط با سواد، نوشتن، یک مهارت مهم برای همه افراد به حساب می‌آید. نوشتن، سطح چهارم از مهارت‌های اصلی زبان آموزی، نمایش کلام با حروف و ترکیبات گوناگون و یکی از مهارت‌های عملی تولید زبان است که به اعتبار موضوع، زبان، طرز بیان، قالب، حجم و مخاطبان دسته‌بندی می‌شود. در مراکز آموزشی، نوشتار برای بیان جنبه‌های ارتباطی، اجتماعی و دیدگاه‌ها به کار می‌رود. در مدارس، دانش‌آموزان با تمرین و تکرار، نوشتن را به صورت عملی می‌آموزند. این مهارت با مبنایی زبانی، در نهایت به نگارشی ادبی ختم می‌شود (ده‌بزرگی و دیگران، ۱۳۹۹: ۳۴). هر چه این وسیله قوی‌تر، مؤثرتر و دقیق‌تر باشد، ارتباط بهتر و کامل‌تر خواهد بود (ذوالفقاری، ۱۳۹۲: ۱۲).

با وجود گذشت هزار سال از عمر ادبیات مکتوب زبان فارسی توجه به وحدت رسم‌الخط و یکدستی کاربرد قواعد ویرایش و نگارش جدید است (تمیم‌داری و فروهی، ۱۳۸۳: ۷). درست نوشتن و توانایی ابراز افکار و ایده‌ها در نوشتار نیاز به آموزش دارد. هدف اصلی و کارکردی درس انشا نیز خلق، ایجاد و پرورش همین توانایی است اما هم‌اکنون آموزش این درس در نظام آموزشی ما با نابسامانی و آشفتگی روبرو است و همچنان مغفول مانده است (الهام‌پور، ۱۳۸۴: ۲)، تا آن‌جا که ساعات آموزش نگارش در تمامی سطوح آموزش، تنها با تکیه بر ذوق، استعداد و خلاقیت معلم و دانش‌آموز گذرانده می‌شود. در نظام آموزشی ما هیچ‌گاه محتوای منسجم و هدفمند برای آموزش نگارش و ارزشیابی آن طراحی نشده و آموزش و ارزشیابی نگارش همچنان سنتی و سلیقه‌ای است؛ به همین دلیل ضرورت دارد به دنبال یافتن پاسخی برای این پرسش باشیم که راهکار بهبود وضعیت مهارت نگارش چیست؟ (اصغرپور ماسوله و قره‌گزی، ۱۳۹۳: ۴۷).

کمبود نیروی آگاه به ویژگی‌های زبان فارسی و مهارت‌های زبان و نبود محتوا بر مبنای روش صحیح و همچنین نبود آموزش هدفمند نگارش، باعث شده که ما هم در زمینه آموزش نگارش و هم در زمینه محتوای تمرینی، با ضعف شدید مواجه باشیم (همان: ۵۵). فکر کردن و نوشتن در هم تنیده‌اند؛ نوشتن با فکر پیش می‌رود نه این‌که نوشته ظرف فکر باشد، تفکری

صورت بگیرد و آن را در ظرفی بریزیم؛ مانند آب که در ظرفی ریخته می‌شود این گونه نیست. تفکر آغاز است و زود به نوشتن می‌پیوندد و فکر ما در نوشتن ادامه پیدا می‌کند؛ بنابراین نوشتن، فکر کردن است. تقدم و تأخر هم بین نوشتن و تفکر وجود ندارد یا اگر هم وجود داشته باشد به زودی به هم می‌رسند (باقری، ۱۳۹۲، به نقل از قاسم‌پور مقدم، ۱۳۹۵: ۱۰۰).

سنگری (۱۳۷۹) معتقد است که «نسل امروز، نوشتن نمی‌تواند و نمی‌داند. فارغ‌التحصیل دبیرستانی و حتی دانشگاهی از نوشتن عاجز است. برای نوشتن تقاضای ساده، چند بار خط می‌زند و پاره می‌کند، یا انتهای خودکار را می‌جود و سرانجام چندخطی که می‌نویسد نه سامان املایی دارد و نه سلامت دستوری. آیا چاره‌ای برای این معضل و مشکل نباید اندیشید؟ بحث بر سر مشکلی ملی به نام «نوشتن» است یا درست‌تر بگوییم ناتوانی نوشتن و این ناتوانی، بدون شک بی‌راه و چاره نیست» (به نقل از صالحی، ۱۳۹۰: ۷۰).

همانگونه که بین متخصصان اتفاق نظر وجود دارد، «دانشجویان برای موفقیت در جوامع امروزی به نوشتن نیازمند هستند و برای بسیاری از آن‌ها کار دشواری است؛ چون به نوشتن خو نگرفته‌اند و تمرین نکرده‌اند» (سمیعی، ۱۳۹۲: ۴). یکی از مهارت‌های مهم در حوزه‌های دانشگاهی ایران نیز مهارت نوشتاری است. دانشجویان در زمان نگارش با مشکلاتی مواجه می‌شوند که اغلب به خاطر نداشتن دانش کافی درباره اصول نگارش است؛ چنین نقص‌ها و کمبودهایی از عوامل پرشماری ریشه می‌گیرد که بی‌تردید نبود آموزش درست و کافی در دوره‌های پیش از دانشگاه از مهم‌ترین آن‌هاست.

متأسفانه با وجود اهمیت نگارش در دانشگاه، برای به دست آوردن آمار و اطلاعاتی دقیق از وضعیت توانایی نگارش فارسی در هر رشته، پژوهش و پیمایش چندانی در جامعه دانشگاهی ایران انجام نشده است. پژوهش حاضر باهدف یافتن نقاط ضعف و قوت و شناخت بسامد مشکلات نگارشی و انواع آن انجام گرفته است. اگر اساتید و دانشجویان از یک معیار مشخص برخوردار باشند، آموزش و ارزیابی نگارش نیز آسان‌تر خواهد بود؛ بنابراین اساتید در تصحیح متن‌ها و دانشجویان در نگارش، تمام نکته‌های مؤثر و ایده‌آل را رعایت خواهند کرد. یافته‌های این پژوهش می‌تواند برای جامعه علمی مفید باشد؛ زیرا این افراد می‌توانند از نتایج آن برای

تشخیص نقاط ضعف در نگارش و در آینده، بهبود کیفیت مهارت نگارش بهره ببرند. در پژوهش حاضر محققان ابزاری جدید را طراحی کرده‌اند که به وسیله آن می‌توان مهارت نگارش فارسی دانشجویان رشته‌های مختلف دانشگاهی را بررسی و ارزیابی نمود.

۲- مبانی نظری

نگارش

نگارش کنشی است که انسان به وسیله آن اندیشه‌هایش را به تصویر می‌کشد. با اختراع نوشتن، گام بزرگی در تمدن بشری برداشته شد. نوشتن همچنین عملی است که به کمک آن می‌توان اطلاعات و اندیشه‌ها را تحلیل، بررسی و بازبینی کرد. نگارش ابزاری است که برای دلیل آوردن، نتیجه گرفتن و از بین بردن ابهام به کار می‌رود (محمدی‌فر، ۱۳۸۱). مهارت نوشتاری توانایی خلق کلمات و بیرون کشیدن ایده‌ها از ذهن و همچنین توانایی انتقاد کردن از آن‌ها می‌باشد (گل پور، ۱۳۹۷). مهارت نوشتن، تولید مکتوب جمله‌های درست یک زبان و انتقال آنها از طریق واسطه دیداری (خط) است (ویدوسن، ۱۹۹۶؛ به نقل از اصغرپور و قره‌گری، ۱۳۹۳).

هدف از نگارش متن خواسته‌ای است که نویسنده می‌خواهد با نوشتن یک متن به آن برسد. چهار هدف اصلی برای نوشتن وجود دارد که مشتمل بر توصیف، روایت، گزارش و توجیه تحلیل هستند. هر هدف، قالب‌های گوناگونی دارد؛ مانند هدف روایت که می‌تواند قالب‌های داستان یا شعر داشته باشد. این هدف برای متقاعد کردن کسی برای انجام کاری، برای روایت یک رخداد برای یک دوست، یا اطلاع‌رسانی به یکی از اعضای خانواده درباره رخداد در حال وقوع نوشته می‌شود (مطلق و دیگران، ۱۳۹۸: ۲۹).

ناگفته پیداست که زندگی اجتماعی نیازمند رابطه افراد با یکدیگر است. این رابطه گاه با زبان که وسیله تفهیم و تفاهم است انجام می‌شود و زمانی رابطه افراد به سبب دوری (زمانی با مکانی) از راه نگارش با نامه‌نگاری انجام می‌گردد. نیاز به خط و نگارش از همین جا پیدا شد و آغاز تاریخ مضبوط انسان نیز با شروع خط و نگارش همراه بوده است (احمدی بیرجندی، ۱۳۶۸: ۱۶).

گفتنی است که نگارش ابزاری برای دلیل آوردن، نتیجه گرفتن و از بین بردن ابهام

است (محمدی فر، ۱۳۸۱). همچنین نگارش یک روش بسیار پیچیده ابراز عقیده، است که هماهنگی مجموعه‌ای از توانایی‌های دیداری-نوشتاری، زبان‌شناختی و ادراکی را دربرمی‌گیرد؛ به دلیل این پیچیدگی، این روش یکی از عالی‌ترین شکل‌های ارتباط است و معمولاً آخرین روشی است که فراگرفته می‌شود (هامیل و بارتل، ۱۳۸۱). در نوشته، همانند اثر معماری، نظم و ترتیب اجزا و تناسب آن‌ها باید رعایت شود. فرق عمده نویسنده و معمار در نوع مواد، مصالح و ابزارها است (سمیعی، ۱۳۸۵: ۴۱).

از منظر روانشناسی، اگر ذهن سامانی درست و پرورده داشته باشد، گفتار و نوشتار هم منظم خواهد شد. شناخت راه‌های پرورش ذهن و غنی‌سازی تفکر، از گام‌های بنیانی در افزایش توان نوشتن است (اکبری شلدرد و دیگران: ۱۳۹۳). در واقع یکی از بهترین و مؤثرترین وسایل کسب مهارت در نگارش، خواندن است. از یک سو، وقتی فردی نوشته‌ای را می‌خواند، افزون بر آنکه از محتوا و مفهوم آن بهره‌مند می‌شود، ناخودآگاه یا آگاهانه نکاتی از حیث نگارش از آن می‌آموزد و بدین ترتیب با خواندن نوشته‌های مختلف، انشای فرد روان‌تر و خامه آن تواناتر می‌شود و درست نوشتن و خوب نوشتن برای وی عادت و ملکه ذهن می‌گردد (احمدی گیوی و دیگران، ۱۳۹۲: ۱۲-۱۱).

از سوی دیگر کاربرد نشانه‌های نگارشی، خواندن درست و درک مطالب متن را آسان و برخی ابهام‌ها و خطا خوانی‌های نوشتار را برطرف می‌کند. نواهای گفتار به‌ویژه آهنگ، لحن، مکث و تداوم را نشان می‌دهد؛ رابطه اجزای جمله را آشکار می‌کند و نقل قول، توضیح، تردید، تأکید و ارجاع را مشخص می‌نماید (فتوحی، ۱۳۹۳: ۴۱).

برای حصول اطمینان از این که نظام نشانه‌گذاری رعایت گردیده است یا خیر، به عنوان نمونه می‌توان از فهرست بررسی زیر کمک گرفت:

- آیا نشانه‌ها و اصول استفاده از آن‌ها درست به کاررفته است؟
- آیا نشانه‌هایی که مکمل‌اند، به‌طور مشترک به کار گرفته شده‌اند؟
- آیا مواردی که به آیین علائم و تأثیر آن‌ها در شکل ظاهر هر نوشته ربط دارد، رعایت گردیده‌اند؟
- آیا آغاز و پایان جملات دقیقاً مشخص است؟

- آیا تقسیم منطقی مطالب رعایت شده است؟
- آیا در نشانه گذاری رعایت اعتدال شده است؟ (فنون نگارش، پایگاه کتاب‌های درسی).

ابزار نگارش

برای دست‌یابی به یک نوشته مطلوب و درست باید از اجزای زبان بدین شرح بهره گرفت:

- ۱- شناخت بار معنی واژگان و ترکیب‌های آن
- ۲- گزینش واژگان به تناسب موضوع
- ۳- شناخت درست از نادرست در کاربرد واژه‌ها
- ۴- آشنایی با موازین دستور زبان و رعایت آن
- ۵- پرهیز از به کار بردن واژه‌های بیهوده و بیگانه در بهره‌گیری درست از واژه‌های بیگانه
- ۶- دقت در شیوه نگارش واژه‌ها (سرهم نوشتن، جدا نوشتن، جایگاه پسوندها و پیشوندها و...)
- ۷- نشانه گذاری (استفاده از نشانه‌های متداول برای آسانی در مطالعه و شکل درست نگارش)
- ۸- پرهیز از طولانی نویسی
- ۹- بازیابی پس از نگارش (قهرمانی، ۱۳۹۲: ۲۸).

۳. مروری بر مطالعات گذشته

در زمینه آیین نگارش و نویسندگی افزون بر ماهنامه انشا و نویسندگی (تیر ۱۳۹۶) که تاکنون ۷۲ شماره آن منتشر شده است، کتاب‌هایی نیز به زبان فارسی وجود دارد که از جمله می‌توان به انوری (۱۳۶۶)، سمیعی (۱۳۶۹)، یاحقی و ناصح (۱۳۶۳)، ذوالفقاری (۱۳۷۵) و صفاریپور (۱۳۹۰) اشاره کرد. ایزدی (۱۳۷۷)، بیک میرزایی (۱۳۷۷)، تاکی (۱۳۷۷)، موسی پور و دیگران (۱۳۸۸) نیز مقاله‌هایی درباره درس انشا و آموزش نگارش به رشته تحریر در آورده‌اند. در زمینه ارزیابی نگارش، زمردیان (۱۳۷۷) در پژوهشی با موضوع ارزشیابی استادان و دانشجویان از نگارش دانشجویان رشته زبان انگلیسی بیان می‌کند که اگر دانشجویان و استادان از معیارهای یکسانی برای نگارش و ارزیابی انشا برخوردار باشند، بسیاری از مشکلات موجود

در زمینه نگارش و تصحیح آن برطرف خواهد شد. همچنین حسنی آبی (۱۳۸۸) معتقد است که در برنامه درسی تا اندازه‌ای به امر نگارش پرداخته شده است و هدف‌های مهم آن از نظر دور نمانده است. هرچند وی شیوه آموزش نگارش و معیارهای ارزیابی انشا را در نظر نگرفته است. به عنوان مثال در پژوهشی با عنوان «رویکرد فرایند محور در آموزش نگارش فارسی»، ریاضی (۱۳۷۹) به بیان یکی از مدل‌های علمی نگارش، یعنی مدل شناختی می‌پردازد. در این مدل تفکر و فرایند نوشتن مهم‌تر از ویژگی‌های متن است و در آن مراحل فعالیت و چگونه نوشتن به علاوه طراحی و برنامه‌ریزی برای تکلیف‌های نوشتاری تشریح می‌شود.

در یک پژوهش مقایسه‌ای، دانای طوسی و کیامنش (۱۳۸۸) رویکردهای نظری زیربنای تعریف سواد در برنامه درسی کشورهای آمریکا، کانادا، انگلستان، سنگاپور، سنگال، اندونزی و ایران را مقایسه کرده‌اند. در این پژوهش، نویسنده ضعف مبانی نظری را نشان داده و هدف‌های آموزش زبان فارسی در برنامه درسی ایران را به صورت مهم و کلی ارائه کرده است. بر پایه گزارش نویسندگان، یکی از ضعف‌های این برنامه در بخش آموزش مهارت نوشتن، آن است که بیشتر بر درستی صوری و خوشنویسی تأکید شده و کمتر به برقراری ارتباط از طریق زبان نوشتاری پرداخته شده است.

در پژوهشی دیگر، موسوی و همکاران (۱۳۹۵) بیشترین علت مشارکت نکردن استادان و دانشجویان ایرانی در تولید علمی داخلی و بین‌المللی را ضعف در مهارت‌های نگارشی آن‌ها دانسته‌اند. ضعف جدی در حوزه نوشتن دانش‌آموزان ایرانی نیز مشاهده می‌شود و همین وضعیت باعث شده است که مهارت‌های نوشتن در دیگر مقاطع تحصیلی نیز تحت تأثیر قرار گیرد.

نظیری (۱۳۹۴) در پژوهش خود، میزان تأثیر استفاده از نرم‌افزارهای آموزشی در تقویت مهارت نوشتاری دانش‌آموزان پایه سوم شهر کرمانشاه را بررسی کرده است. تجزیه و تحلیل و مقایسه بین نمره گروه‌ها، نشان‌دهنده تأثیر مثبت آموزش‌های نرم‌افزاری در تقویت مهارت نوشتاری است.

الدرسن^۱ (۲۰۰۵) برای سنجش مهارت‌های زبانی، استفاده از سنجش غیرمستقیم و مهارت‌های سطح پایین‌تر مانند واژگان، زمان افعال و... را پیشنهاد می‌کند. به نظر می‌رسد این کار در سنجش مهارت‌های تولیدی مانند نوشتن، امکان‌پذیر نباشد؛ زیرا سنجش دانش‌آموزان

^۱.Alderson

از طریق مطالبی انجام می‌شود که نوشته‌اند و لازم است سنجش نوشتن بر اساس سطح‌های بالاتری از یادگیری انجام شود. این سؤال همچنان وجود دارد که چگونه می‌توان ابزاری برای سنجش تشخیص عملکرد نوشتن ساخت.

در مقاله‌ی نوشی و جبارپور (۱۳۹۲) «تأثیر ناپایدار و پایدار بازخورد اصلاحی بر خطاهای واژگانی و دستوری در نوشتار دانشجویان ایرانی» پیشنهادهایی برای بهبود دقت نگارش که هدف از آن بررسی میزان کاهش خطا در آنان بود صورت گرفته است. نتایج آن نشان داد که بازخورد اصلاحی موجب تغییرات صوری و موقت در عملکرد فراگیران زبان دوم می‌شود و دانش و توانایی نوشتاری آنان تحت تأثیر قرار نمی‌گیرد.

یکی از راه‌های بهبود مهارت نگارش مشخص نمودن خطاهای زبانی است. تعیین خطاهای زبانی زمانی از اهمیت برخوردار است که بتواند اطلاعاتی درباره‌ی سطح‌های زبانی در اختیار آزمونگران بگذارد؛ برای مثال بتوان گفت که در سطح پیشرفته چه نوع خطاهایی ممکن است وجود داشته باشد؛ از سوی دیگر منظور از ویژگی‌های متنی خطاهای زبانی نیست، ویژگی‌های واژگانی، نحوی و انسجامی متن را نیز شامل می‌شود. آزمونگران باید بدانند که یک متن پیشرفته یا متوسط از چه ویژگی‌هایی برخوردار است تا بتوانند بر اساس آن‌ها نمره گذاری نمایند (cumming, 2013).

جلیلی (۱۳۹۶) در یک پژوهش کاربردی تلاش کرده یک چارچوب ارزیابی جزئی‌نگر شامل سه مقوله «دستور»، «دایره‌ی واژگانی» و «درست‌نویسی/املا» برای تصحیح و ارزیابی برگه‌های آزمون نگارش ارائه نماید. ۱۰۰ برگه نوشته شده توسط فارسی‌آموزان سطح پیشرفته در مرکز آموزش زبان فارسی دانشگاه بین‌المللی امام خمینی^(ره) بررسی شده است. چارچوب پیشنهادی این پژوهش می‌تواند برای آشناسازی فارسی‌آموزان با معیارهای ارزیابی متون نگارشی و در نتیجه، کمک به اصلاح راهبردهای آزمون‌ی اتخاذ شده توسط آنان نیز به کار رود.

هرچند در هر کدام از این پژوهش‌ها تلاش کرده‌اند تا معیاری برای نمره‌دهی مهارت نگارش ارائه دهند، اما به‌طور کلی نارسایی‌هایی دارند. این نارسایی‌ها مربوط به روش تحقیق و نمونه‌گیری، ابزار تحقیق، گستره‌ی تحقیق و موارد دیگر بوده است. به عنوان مثال، جلیلی (۱۳۹۶) تلاش کرده است تا معیاری برای نمره‌دهی این مهارت ارائه دهد؛ اما به‌طور کلی

نارسایی‌هایی دارد. در این پژوهش، وی یک چارچوب ارزیابی جزئی‌نگر برای ارزیابی و تصحیح متن‌های نگارش‌یافته فارسی آموزان سطح پیشرفته طراحی کرده است. این چارچوب مکمل و ادامه‌ای بر چارچوب تحلیلی است، تا آن چارچوب که ارزیابی متن‌ها را در قالب مقوله‌هایی همچون دستور، واژه، املا، محتوا و ... انجام می‌دهد، به صورت دقیق‌تر به ارزیاب‌ها ارائه کند و در نتیجه آن‌ها نیز با نگاهی متفاوت و به دور از کلی‌نگری، بیشترین دقت و انصاف را در اعلام نمره نهایی آزمون‌دهندگان به خرج دهد.

۳-۱. پرسش‌های تحقیق

برای این تحقیق پرسش‌های زیر طراحی شده تا بر مبنای آن‌ها بتوان به نتیجه رسید:

- ۱- آیا بین نمره مهارت‌های نگارشی از لحاظ عناصر زبانی دانشجویان رشته‌های مختلف تفاوت وجود دارد؟
- ۲- آیا بین نمره‌های مهارت‌های نگارشی از لحاظ عناصر ادبی دانشجویان رشته‌های مختلف تفاوت وجود دارد؟
- ۳- آیا بین محتوای نگارش دانشجویان رشته‌های مختلف تفاوت وجود دارد؟
- ۴- آیا بین هنجارهای نگارشی دانشجویان رشته‌های گوناگون تفاوت وجود دارد؟
- ۵- آیا بین نمره‌های مهارت نگارش دانشجویان رشته‌های گوناگون تفاوت وجود دارد؟
- ۶- در بین دانشجویان دختر و پسر کدام یک مهارت بیشتری در نگارش دارند؟
- ۷- آیا سن دانشجویان با میزان مهارت نگارش آن‌ها ارتباط دارد؟
- ۸- آیا رشته تحصیلی مقطع دبیرستان بر میزان مهارت نگارش دانشجویان تأثیر دارد؟
- ۹- میزان مهارت نگارش کدام ورودی به دانشگاه به ترتیب مهارت بیشتر به کمتر است؟

۴- فرضیه‌های تحقیق

در مطالعه حاضر فرضیه اصلی پژوهش عبارت است از: «بین توانایی نوشتن دانشجویان رشته‌های مختلف تفاوت وجود دارد». در قالب این فرضیه اصلی، فرضیه‌های فرعی زیر دنبال شده‌اند:

- ۱- بین نمره‌های مهارت‌های نگارشی از لحاظ عناصر زبانی دانشجویان رشته‌های مختلف تفاوت وجود دارد.
- ۲- بین نمره‌های مهارت‌های نگارشی از لحاظ عناصر ادبی دانشجویان رشته‌های مختلف تفاوت وجود دارد.
- ۳- بین محتوای نگارش دانشجویان رشته‌های مختلف تفاوت وجود دارد.
- ۴- بین هنجارهای نگارشی دانشجویان رشته‌های گوناگون تفاوت وجود دارد.
- ۵- بین نمره‌های مهارت نگارش دانشجویان رشته‌های گوناگون تفاوت وجود دارد.
- ۶- دانشجویان دختر بیشتر از دانشجویان پسر در نگارش مهارت دارند.
- ۷- سن دانشجویان با میزان مهارت نگارش آن‌ها ارتباط دارد.
- ۸- رشته تحصیلی مقطع دبیرستان بر میزان مهارت نگارش دانشجویان تأثیر دارد.
- ۹- میزان مهارت نگارش ورودی‌های قدیمی‌تر در دانشگاه در مقایسه با ورودی‌های جدیدتر بیشتر است.

۵- روش پژوهش شرکت کنندگان

این پژوهش از زمره پژوهش‌های کاربردی است و به شیوه توصیفی-پیمایشی انجام شده است. جامعه آماری پژوهش، دانشجویان مشغول به تحصیل دانشگاه سلمان فارسی کازرون (در استان فارس) در مقطع کارشناسی هستند. نمونه پژوهش شامل 103 نفر است که از دانشجویان دختر و پسر رشته‌های زبان و ادبیات فارسی، آموزش زبان انگلیسی، برق، ریاضی، روانشناسی، شهرسازی و علوم مهندسی انتخاب شدند. محققان تلاش نمودند که تعداد زیادی در پژوهش شرکت نمایند ولی در نهایت ۱۰۳ نفر موافقت نمودند که در تحقیق شرکت نمایند. شرکت کنندگان در گروه سنی ۲۰ تا ۲۴ و همگی در مقطع کارشناسی و ورودی‌های ۹۷ و ۹۸ بودند. هم‌چنین رشته‌های مقطع دبیرستان آن‌ها از هر سه رشته علوم انسانی، علوم تجربی و ریاضی بود. یادآوری می‌شود که با توجه به برنامه دروس عمومی یکسان دانشجویان در دوره دبیرستان (شامل فارسی عمومی) و هم‌چنین یکسان بودن محتوا

در درس عمومی دانشگاه، شرکت کنندگان از نظر سابقه قبلی آموزش نگارش تقریباً همگن بودند.

ابزار سنجش

ابزار سنجش مهارت نگارش دانشجویان، آزمون ارزیابی محقق ساخته است. از آنجا که نمونه مشابه برای آزمون این پژوهش وجود نداشت، نگارندگان با مطالعه نظریه‌های نویسندگان حوزه نگارش و ویرایش آزمون این پژوهش را تهیه کرده‌اند. البته ابزارهای اندک دیگری نیز در گذشته استفاده شده است که به طور تفکیک شده به همراه نمره گذاری پیوسته، ارزیابی نگارش را انجام نمی‌دهند. از این جهت ابزار سنجش کنونی به صورت دقیق‌تری به ارزیابی رعایت اصول نگارشی می‌پردازد. ابزار سنجش محقق ساخته، شیوه‌نامه‌ای است که طبق آن به موشکافی متن دانشجویان می‌پردازد. برای ارزش گذاری ابزار، نظر متخصصان که شامل دو استاد آموزش زبان انگلیسی و دو استاد زبان و ادبیات فارسی که در زمینه مهارت نگارش تخصص داشتند گرفته شد. در مواردی که اختلاف نظری وجود داشت با بحث و بررسی توافق حاصل گردید و یا نظر اکثریت اعمال شد. در واقع اعتبارسنجی این آزمون با توجه به نظر کارشناسان این فن صورت گرفته است. گویه‌های ابزار بر اساس یک دامنه از ۱ تا ۲۰۰ که نشان‌دهنده میزان کیفیت نوشتاری است، طراحی شد. میزان امتیازبندی با در نظر گرفتن درجه اولویت بر اساس پیشینه پژوهش و نظرات کارشناسان ذکر شده صورت گرفت. برای به دست آوردن امتیاز کلی آزمون، مجموع امتیازهای همه سنجه‌ها با هم جمع شد. هرچه این امتیاز بالاتر باشد، بیانگر میزان مهارت بیشتر فرد پاسخ‌دهنده خواهد بود و برعکس. نقطه برش این آزمون امتیاز ۱۰۰ است. نمره بالاتر از ۱۰۰ نشانگر افراد دارای مهارت خواهد بود و هرچه این امتیاز بالاتر از ۱۰۰ باشد، به همان مقدار، میزان مهارت فرد بالاتر خواهد بود و برعکس.

فرآیند

در این آزمون که برای گروه دانشجویان فراهم شده است، موضوعی با محتوای «دانشگاه خود را توصیف کنید» به دانشجویان داده شد. سپس به صورت شفاهی به آنان توضیحاتی در رابطه با هدف پژوهش و نوع نگارش مورد نظر داده شد و از آنها خواستیم که

به زبان ساده و آکادمیک متن مورد نظر را بنویسند. پاسخگویان با نوشتن یک متن حداقل چهار پاراگرافی دست نویس آن را انجام دادند. پس از آن، هر متن به طور جداگانه به وسیله ابزار سنجش ساخته شده به وسیله محققان از جهت رعایت اصول نگارش تجزیه و تحلیل گردید. در آخر، کیفیت کلی نوشتار با استفاده از ابزار سنجش کیفیت نوشتار طراحی شده، تصحیح شد.

در این پژوهش، پردازش های آماری لازم بر روی نمره ها با استفاده از ابزار تهیه شده، انجام گردید و بر اساس مقیاس ابزار، نمره داده شد. در قسمت پیوست، جدول شیوه نامه آزمون نگارش آورده شده است. نمونه گیری، با روش تصادفی ساده است که بر اساس نمونه گیری موجود و در دسترس انجام شد.

نمونه ها به وسیله پژوهشگران برای اندازه گیری مهارت نگارش با استفاده از معیار اندازه گیری مهارت نگارش که خود محققان طراحی کرده اند تصحیح شد. در قسمت پیوست، فرم خام آزمون مهارت نگارش و پس از اتمام اجرای ابزارهای پژوهش روی آزمودنی ها، اطلاعات به دست آمده به کمک نرم افزار SPSS وارد رایانه شد و با استفاده از روش های آماری فرضیه ها و سؤال های پژوهش بررسی گردید.

توضیح این نکته لازم است که در مهارت نوشتن یک فرد، متغیرهای گوناگونی تأثیر گذارند. برای بررسی هر متغیر نیاز به کنترل سایر متغیرهای اثرگذار است. هر چند کنترل کلیه متغیرهای تأثیرگذار در پژوهش های میدانی و خارج از شرایط آزمایشگاهی تقریباً غیر ممکن است، سعی شد تا حد امکان متغیرهای متفاوت با سن و جنسیت تا نیمسال ورود به دانشگاه، رشته تحصیلی و... در نظر گرفته شوند تا دقیق ترین نتایج ممکن به دست آید.

۶- تجزیه و تحلیل و نتایج بررسی داده ها

پس از آشنایی با مفهوم نوشتن، نگارش و ویرایش در این بخش داده های به دست آمده از آزمون با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۱ در دو مرحله تجزیه و تحلیل گردید. در مرحله اول قبل از بررسی فرضیه های پژوهش بایستی نرمال بودن متغیرها بررسی شود؛ زیرا فرض زیربنایی برای استفاده از تمامی آزمون های پارامتری فرض نرمال بودن است. اگر نرمال

بودن متغیرها یا داده‌ها تأیید شد، برای تحلیل‌ها می‌توان از آزمون‌های پارامتری و در غیر این صورت باید از آزمون‌های ناپارامتری استفاده کرد.

یکی از راه‌های تشخیص نرمالیتی استفاده از نمودارهایی مانند نمودار نرمالیتی P-P-Plot و Q-Q-Plot یا استفاده از آزمون‌هایی مانند شاپیرو-ویلک یا اندرسون-دارلینگ است. اگر میزان سطح بامعنایی (P-Value) که در جدول‌ها با نماد Sig. (2-tailed) نشان داده شده است از سطح معناداری ۰/۰۵ کمتر باشد، فرض نرمال بودن متغیرها را رد کرده و از آزمون‌های ناپارامتری برای پاسخ به فرضیه‌ها استفاده می‌کنیم، در غیر این صورت از آزمون‌های پارامتری استفاده می‌کنیم. در اینجا نرمال بودن متغیرها و نمونه‌های آماری بررسی و به صورت جدول و شکل نشان داده شده است.

- بررسی نرمال بودن نمرات متغیرهای پژوهش:

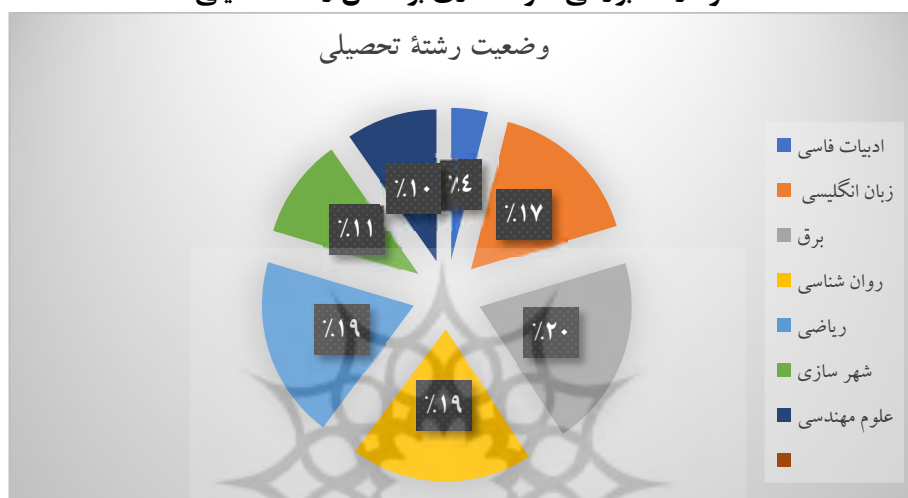
جدول ۱- بررسی نرمال بودن متغیرهای پژوهش

متغیر	آزمون کولموگروف-اسمیرنوف		
	تعداد	آماره	سطح معناداری
توانایی نوشتن	۱۰۳	۰/۵۵۰	۰/۹
مهارت‌های نگارشی	۱۰۳	۰/۸۳۷	۰/۴
عناصر زبانی	۱۰۳	۱/۱۵	۰/۱
عناصر ادبی	۱۰۳	۲/۹۷	۰/۰۰۰
محتوا	۱۰۳	۱/۹۴	۰/۰۰۱
هنجارهای نگارشی	۱۰۳	۰/۷۷۴	۰/۵

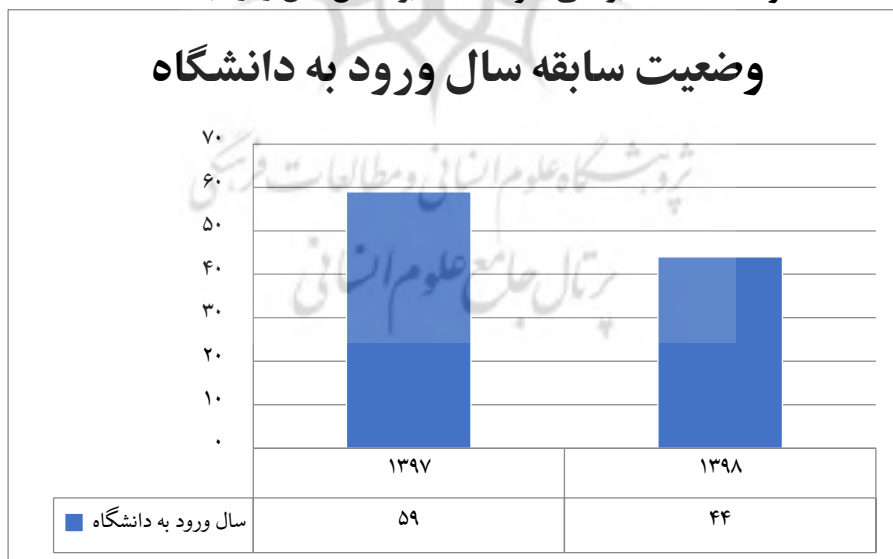
با توجه به جدول فوق می‌توان متوجه شد که سطوح معناداری در تولنایی نوشتن، مهارت‌های نگارشی، عناصر زبانی و هنجارهای نگارشی از مقدار قابل قبول (۰/۰۵) بیشتر است و آزمون‌های نرمالیتی این متغیرها معنادار نیست و فرضیه نرمال بودن تأیید می‌شود ($P\text{-Value} > 0/05$)؛ بنابراین برای تجزیه و تحلیل تولنایی نوشتن، مهارت‌های نگارشی،

عناصر زبانی و هنجارهای نگارشی از آزمون پارامتری استفاده می‌شود و دربارهٔ عناصر ادبی و محتوا از آزمون‌های ناپارامتری استفاده می‌شود ($P\text{-Value} < 0/05$).

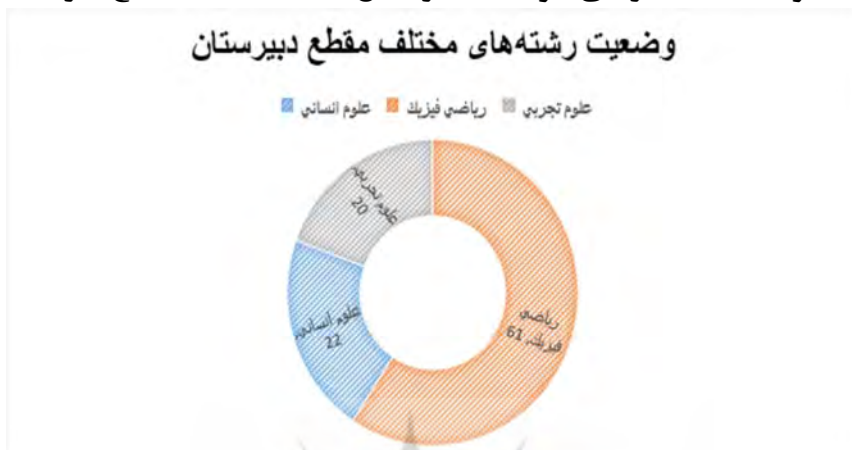
نمودار ۱- بررسی نمونه آماری بر اساس رشته تحصیلی

نمودار شماره ۲- بررسی نمونه آماری بر اساس سال ورود به دانشگاه

نمودار شماره ۳- بررسی نمونه آماری بر اساس رشته‌های مختلف مقطع دبیرستان

نتایج توصیفی

یافته‌های پژوهش نشان داد که بین میانگین نمرات توانایی نوشتن دانشجویان، میانگین نمرات دانشجویان از لحاظ هنجارهای نگارشی و نمره‌های مهارت نگارش آن‌ها تفاوت معنی داری وجود دارد و رشته مقطع دبیرستان بر میزان مهارت نگارش دانشجویان تأثیر دارد. بین میانگین نمرات مهارت‌های نگارشی از لحاظ عناصر زبانی و ادبی و محتوای نگارش دانشجویان تفاوت معنی داری وجود ندارد و بین مهارت نگارش دانشجویان پسر و دختر، سن دانشجویان با میزان مهارت نگارش آن‌ها، میزان مهارت نگارش ورودی‌های قدیمی‌تر در دانشگاه در مقایسه با ورودی‌های جدیدتر تفاوت معنی داری وجود ندارد.

معلمان و استادان از شیوه‌نامه طراحی شده برای سنجش و نمره‌گذاری می‌توانند استفاده کنند. آشنایی با این شیوه‌نامه و نمره‌دهی بر اساس آن و همچنین فعالیت‌های نگارشی باعث می‌شود که فرد با میزان مهارت نگارشی خود در هر بخش آشنا شود و در جهت تقویت آن گام بردارد. تأثیرات مثبت آشنایی با شیوه‌نامه طراحی شده در این پژوهش عبارتند از:

- توجه به درک و تحلیل دقیق موضوع
- بهره‌گیری از ظرفیت معنایی و آرایه‌های ادبی برای بهتر نوشتن
- پرورش قدرت استدلال، تفکر و نوشتن خلاق، تقویت اطلاعات دیداری به متن نوشته

- کسب مهارت در کاربرد صحیح قواعد دستوری برای درست سخن گفتن و درست نوشتن
- رعایت علائم سجاوندی (نشانه گذاری) در نوشته
- آشنایی با هنجارهای نگارشی و دیگر مهارت‌های نگارشی
- رعایت نظم‌بخشی و انسجام متن نوشته
- آشنایی با اصول و قواعد درست‌نویسی و تقویت مهارت در درست‌نویسی کلمه‌ها، ترکیب‌ها
- تقویت سواد دیداری از طریق توجه به عناصر (عناصر عینی)

نتایج فرضیه‌های پژوهش

در این بخش به بحث و نتیجه‌گیری درباره نتایج به دست آمده از سؤال‌ها و به بیان دیگر فرضیه‌های پژوهش پرداخته شده است. بدین منظور، ابتدا هر یک از فرضیه‌های پژوهش مطرح شده است؛ سپس با توجه به شواهد تحلیل آماری، نتایج و دلایل احتمالی تأیید و یا رد آن‌ها بحث شده است.

برای تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده در فرضیه اصلی پژوهش، از آزمون تحلیل واریانس یک‌راهه استفاده شده است. نتیجه به دست آمده از این روش این فرضیه را تأیید نمی‌کند. میانگین نمرات دانشجویان از مهارت بیشتر به کمتر عبارت است از رشته‌های: روان‌شناسی، علوم مهندسی، برق، ریاضی، زبان انگلیسی، شهرسازی و ادبیات فارسی. اختلاف میانگین بین نمره‌ها بسیار اندک است؛ بنابراین می‌توان گفت که دانشجویان تقریباً در یک سطح قرار دارند.

- نتیجه‌گیری از فرضیه اول

برای تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده در این فرضیه، از آزمون تحلیل واریانس یک‌راهه استفاده شده است. منظور از عناصر زبانی ۱۰ مورد است که در شیوه‌نامه در قسمت پیوست آورده شده است.

جدول شماره ۲- بررسی میانگین نمرات مهارت‌های نگارشی از لحاظ عناصر زبانی دانشجویان رشته‌های مختلف

رشته‌ها	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد
ادبیات فارسی	۴	۸۲/۷۵	۶/۱
زبان انگلیسی	۱۷	۷۶/۳۵	۱۳/۹
برق	۲۱	۸۲/۶۶	۵/۹
روان‌شناسی	۲۰	۸۰/۲۵	۹/۶
ریاضی	۲۰	۷۹/۹۰	۴/۷
شهرسازی	۱۱	۷۵/۶۳	۵/۹
علوم مهندسی	۱۰	۸۲/۶۰	۵/۱

جدول شماره ۳- مقایسه نمرات مهارت‌های نگارشی از لحاظ عناصر زبانی دانشجویان رشته‌های مختلف

شاخص	مجموع مجدورات	درجه آزادی	میانگین مجدورات	f	P
واریانس بین گروهی	۶۸۲/۳۰۳	۶	۱۱۳/۷۱۷	۱/۶	۰/۱
واریانس درون گروهی	۶۷۰۹/۷۹۴	۹۶	۶۹/۸۹۴		
مجموع	۷۳۹۲/۰۹۷	۱۰۲			

بر اساس نتایج جدول فوق مقدار f مشاهده شده برابر با $(۱/۶)$ در سطح $(۰/۱)$ به دست آمده است و از آنجا که این سطح بیشتر از سطح قابل قبول $(۰/۰۵)$ است؛ لذا این مقدار معنادار نشده است $(p > ۰/۰۵)$. این بدین معنی است که بین مهارت‌های نگارشی از لحاظ عناصر زبانی دانشجویان رشته‌های مختلف تفاوت معناداری وجود ندارد.

میانگین نمرات دانشجویان از بیشترین به کمترین عبارت است از: ادبیات فارسی، برق، علوم مهندسی، روان‌شناسی، ریاضی، زبان انگلیسی و شهرسازی؛ بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که دانشجویان در مواردی همچون دستور زبان، دایره واژگان و قواعد عربی تقریباً در یک سطح قرار دارند.

- نتیجه‌گیری از فرضیه دوم

برای تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده در این فرضیه، از آزمون کروسکال والیس استفاده شده است (این آزمون متناظر غیر پارامتری آزمون F است).

جدول شماره ۴- آماره‌های میانگین، انحراف معیار نمرات مهارت‌های نگارشی از لحاظ عناصر ادبی

رشته‌ها	تعداد	میانگین رتبه‌ها	آماره‌ی خی دو	درجه آزادی	سطح معناداری
ادبیات فارسی	۴	۳۹/۶۳			
زبان انگلیسی	۱۷	۵۳/۱۸			
برق	۲۱	۴۷/۰۵			
روان‌شناسی	۲۰	۵۳/۸۸	۳/۷۴	۶	۰/۷
ریاضی	۲۰	۵۴/۲۵			
شهرسازی	۱۱	۴۷/۰۵			
علوم مهندسی	۱۰	۶۲/۵۵			

همان‌گونه که در این جدول می‌بینید می‌توان مقدار آماره مربع خی دو $۳/۷۴$ را با ۶ درجه آزادی و همچنین سطح معنی‌داری $۰/۷$ را مشاهده کرد و از آنجا که این سطح بیشتر از سطح قابل قبول ($۰/۰۵$) است، این مقدار معنادار نشده است و این بدین معنی است که بین مهارت‌های نگارشی از لحاظ عناصر ادبی دانشجویان رشته‌های مختلف تفاوت معناداری وجود ندارد.

میانگین نمرات دانشجویان از بیشترین به کمترین عبارت است از: علوم مهندسی، ریاضی، روان‌شناسی، زبان انگلیسی، برق، شهرسازی و ادبیات فارسی؛ بنا بر اختلاف میانگین نتیجه گرفته می‌شود که بین مهارت‌های نگارشی از لحاظ عناصر ادبی دانشجویان رشته‌های مختلف تفاوت معناداری وجود ندارد. دانشجویان از لحاظ آشنایی با عناصر ادبی و دقت در عوامل بیرونی، همچنین قدرت تخیل برای به کارگیری آرایه‌های ادبی تقریباً در یک سطح قرار دارند.

- نتیجه‌گیری از فرضیه سوم

برای تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده در این فرضیه، از آزمون کروسکال والیس استفاده شده است (این آزمون متناظر غیر پارامتری آزمون F است).

جدول شماره ۵- آماره‌های میانگین، انحراف معیار نمرات محتوای نگارش دانشجویان

رشته‌ها	تعداد	میانگین رتبه‌ها	آماره‌ی دو	درجه آزادی	سطح معناداری
ادبیات فارسی	۴	۲۵۲۹			
زبان انگلیسی	۱۷	۴۹/۰۰			
برق	۲۱	۶۳/۱۴			
روان‌شناسی	۲۰	۵۵/۳۰	۸/۵۱	۶	۰/۲
ریاضی	۲۰	۴۸/۱۵			
شهرسازی	۱۱	۴۰/۰۹			
علوم مهندسی	۱۰	۵۷/۰۰			

همان‌گونه که در این جدول می‌بینید می‌توان مقدار آماره مربع خبی دو ۸/۵۱ را با ۶ درجه آزادی و همچنین سطح معنی‌داری ۰/۲ را مشاهده کرد و از آنجا که این سطح بیشتر از سطح قابل قبول (۰/۰۵) است، این مقدار معنادار نشده است و این بدین معنی است که بین محتوای نگارش دانشجویان رشته‌های مختلف تفاوت معناداری وجود ندارد.

میانگین نمرات دانشجویان از بیشترین به کمترین عبارت است از: برق، علوم مهندسی، روان‌شناسی، زبان انگلیسی، ریاضی، شهرسازی و ادبیات فارسی؛ البته میزان اختلاف میانگین اندک است. می‌توان نتیجه گرفت که دانشجویان از لحاظ محتوا و مفهوم نوشته، ارتباط نوشته‌ها با یکدیگر و یکدستی متن تقریباً در یک سطح قرار دارند.

- نتیجه‌گیری از فرضیه چهارم

برای تحلیل داده‌های جمع‌آوری‌شده در این فرضیه، از آزمون تحلیل واریانس یک‌راهه استفاده شده است.

جدول شماره ۶- بررسی میانگین نمرات هنجارهای نگارشی دانشجویان رشته‌های مختلف

رشته‌ها	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد
ادبیات فارسی	۴	۴۱/۲۵	۱/۲
زبان انگلیسی	۱۷	۴۴/۸۲	۶/۳
برق	۲۱	۴۵/۱۹	۷/۷

رشته‌ها	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد
روانشناسی	۲۰	۵۲/۷۰	۵/۶
ریاضی	۲۰	۴۹/۱۰	۴/۸
شهرسازی	۱۱	۴۷/۵۴	۵/۹
علوم مهندسی	۱۰	۴۶/۹۰	۶/۹

جدول شماره ۷- مقایسه نمرات هنجارهای نگارشی دانشجویان رشته‌های مختلف

شاخص	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	p
واریانس بین گروهی	۹۸۴/۳۸	۶	۱۶۴/۰۶۳	۴/۲	۰/۰۰۱
واریانس درون گروهی	۳۶۹۸/۰۸۶	۹۶	۳۸/۵۲۲		
مجموع	۴۶۸۲/۴۶۶	۱۰۲			

بر اساس نتایج جدول فوق مقدار f مشاهده شده برابر با $(۴/۲)$ در سطح $(۰/۰۰۱)$ به دست آمده است و از آنجا که این سطح کمتر از سطح قابل قبول $(۰/۰۵)$ است، این مقدار معنادار شده است $(p < ۰/۰۵)$ و این بدین معنی است که بین هنجارهای نگارشی دانشجویان رشته‌های مختلف تفاوت معناداری وجود دارد و برای این که این تفاوت در بین گروه‌های مختلف مشاهده شود از آزمون تعقیبی توکی استفاده شده است.

- نتیجه‌گیری از فرضیه پنجم

برای تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده در این فرضیه، از آزمون تحلیل واریانس یک‌راهه استفاده شده است.

جدول شماره ۸- بررسی میانگین نمرات مهارت‌های نگارش دانشجویان رشته‌های مختلف

رشته‌ها	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد
ادبیات فارسی	۴	۱۲۸/۵۰	۹/۹
زبان انگلیسی	۱۷	۱۳۱/۰۰	۲۱/۹
برق	۲۱	۱۳۹/۴۷	۱۲/۵
روانشناسی	۲۰	۱۴۲/۷۵	۱۴/۲
ریاضی	۲۰	۱۳۷/۵۰	۱۰/۳

رشته‌ها	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد
شهرسازی	۱۱	۱۳۰/۰۹	۱۳/۰۲
علوم مهندسی	۱۰	۱۴۰/۴۰	۱۶/۸

جدول شماره ۹- مقایسه نمرات مهارت‌های نگارش دانشجویان رشته‌های مختلف

شاخص	مجموع مجدورات	درجه آزادی	میانگین مجدورات	f	P
واریانس بین گروهی	۲۳۳۶/۶۹۳	۶	۳۸۹/۴۴۹	۱/۷	۰/۱
واریانس درون گروهی	۲۱۳۲۸/۲۹۷	۹۶	۲۲۲/۱۷		
مجموع	۲۳۶۶۴/۹۹	۱۰۲			

بر اساس نتایج جدول فوق مقدار F مشاهده شده برابر با $(۱/۷)$ در سطح $(۰/۵)$ به دست آمده است و از آنجا که این سطح بیشتر از سطح قابل قبول $(۰/۰۵)$ است، لذا این مقدار معنادار نشده است $(p > ۰/۰۵)$ و این بدین معنی است که بین مهارت‌های نگارش دانشجویان رشته‌های مختلف تفاوت معناداری وجود ندارد. میانگین نمره‌ها از بیشتر به کمتر عبارت است از: روان‌شناسی، علوم مهندسی، برق، ریاضی، آموزش زبان انگلیسی، شهرسازی و زبان و ادبیات فارسی که میزان اختلاف میانگین آن‌ها بسیار ناچیز است.

- نتیجه‌گیری از فرضیه ششم

برای تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده در این فرضیه، از آزمون تی تست (t -test) گروه‌های مستقل استفاده می‌شود. با توجه به مشاهده سطح معناداری می‌توان متوجه شد که مقدار t برابر با $(۱/۴۱)$ در سطح $(۰/۱)$ به دست آمده است و از آنجا که این سطح بیشتر از سطح قابل قبول $(۰/۰۵)$ است، این مقدار معنادار نشده است $(P > ۰/۰۵)$ ؛ پس بین مهارت نگارش دانشجویان دختر و پسر تفاوتی وجود ندارد و هر دو در یک سطح قرار دارند. بنابراین، جنسیت تأثیری بر میزان مهارت نگارش ندارد.

- نتیجه‌گیری از فرضیه هفتم

برای بررسی نتیجه‌های این فرض از روش آماری ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده است.

جدول شماره ۱۰- ضریب همبستگی بین سن دانشجویان با میزان مهارت نگارش آن‌ها

P<	ضریب همبستگی
۰/۳	۰/۰۸
	سن
	مهارت نگارش

با توجه به جدول فوق می‌توان متوجه شد که ضریب همبستگی برابر با (۰/۰۸) در سطح (۰/۳) به دست آمده است و از آنجا که این سطح از مقدار قابل قبول (۰/۰۵) بیشتر است، این ضریب معنادار نشده است ($p > ۰/۰۵$)؛ بنابراین بین سن دانشجویان با میزان مهارت نگارش آن‌ها رابطه معناداری وجود ندارد و این گونه نیست که با افزایش سن میزان مهارت در نگارش بیشتر باشد. همه سنین در یک رتبه قرار دارند.

- نتیجه‌گیری از فرضیه هشتم

برای تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده در این فرضیه، از آزمون تحلیل واریانس یک‌راهه استفاده شده است.

جدول شماره ۱۱- بررسی میانگین نمرات مهارت‌های نگارش دانشجویان رشته‌های مختلف بنا بر مقطع دیپلوم استان

رشته‌ها	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد
علوم انسانی	۲۲	۱۳۹/۱۸	۱۸/۲
ریاضی فیزیک	۶۱	۱۳۷/۱۸	۱۲/۹
علوم تجربی	۲۰	۱۳۴/۰۰	۱۸/۱

جدول شماره ۱۲- مقایسه نمرات مهارت‌های نگارش دانشجویان رشته‌های مختلف بنا بر مقطع دیپلوم استان

شاخص	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	P
واریانس بین گروهی	۲۸۶/۷۰۱	۲	۱۴۳/۳۵۱	۰/۶۱۳	۰/۵
واریانس درون گروهی	۲۳۳۷۸/۲۸۹	۱۰۰	۲۳۳/۷۸۳		
مجموع	۲۳۶۶۴/۹۹	۱۰۲			

بر اساس نتایج جدول فوق مقدار t مشاهده شده برابر با (۰/۶۱۳) در سطح (۰/۵) به دست آمده است و از آنجا که این سطح بیشتر از سطح قابل قبول (۰/۰۵) است، این مقدار معنادار نشده است ($p > /۰۵$). این بدین معنی است که رشته مقطع دبیرستان بر میزان مهارت نگارش دانشجویان تأثیر ندارد. با توجه به اینکه محتوای کتاب درسی ادبیات فارسی و اهمیت دادن به درس املا یا نگارش در هر رشته در مقطع دبیرستان تفاوتی وجود ندارد، پس بین میزان یادگیری دانش آموزان و نوع آموزش معلمان تفاوتی وجود ندارد. در دوران دانشگاه نیز همه دانشجویان از هر رشته‌ای در یک سطح قرار دارند.

نتیجه‌گیری از فرضیه نهم

برای تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده در این فرضیه، از آزمون تی تست (t-test) گروه‌های مستقل استفاده می‌شود.

جدول شماره ۱۳- بررسی تفاوت نمرات مهارت نگارش در ورودی‌های قدیمی و جدیدتر

سطح معناداری	درجه آزادی	t	انحراف استاندارد	میانگین	تعداد	ورودی به سال
۰/۹	۱۰۱	۰/۰۹	۱۷/۰۱	۱۳۷/۱۱	۵۹	۹۷
			۱۲/۶۳	۱۳۶/۸۱	۴۴	۹۸

با توجه به جدول فوق و مشاهده سطح معناداری می‌توان متوجه شد که مقدار t برابر با (۰/۰۹) در سطح (۰/۹) به دست آمده است و از آنجا که این سطح بیشتر از سطح قابل قبول (۰/۰۵) است، این مقدار معنادار نشده است ($p > /۰۵$). این بدین معنی است که میزان مهارت نگارش ورودی‌های قدیمی‌تر در دانشگاه در مقایسه با ورودی‌های جدیدتر بیشتر نیست و شاید به این دلیل است که در دوران دانشگاه هم به درس نگارش اهمیت نمی‌دهند.

نتیجه گیری

هدف پژوهش حاضر یافتن نقاط ضعف و قوت مهارت نگارش فارسی دانشجویان رشته‌های مختلف دانشگاهی و همچنین طراحی ابزاری برای سنجش نگارش فارسی بوده است. پس از طراحی ابزار مورد نظر، مهارت دانشجویان رشته‌های مختلف از نظر نگارش فارسی تعیین و رتبه‌بندی گردید. نتایج نشان داد که دانشجویان رشته‌های مختلف دانشگاهی از نظر مهارت‌های مختلف دانشگاهی تفاوت‌هایی داشتند. اما این تفاوت در زمینه‌های نگارشی معنادار بود. رشته مقطع دبیرستان بر میزان مهارت نگارش دانشجویان تأثیر ندارد. بین میانگین نمرات مهارت‌های نگارشی از لحاظ عناصر زبانی و ادبی و محتوای نگارش دانشجویان تفاوت معنی‌داری وجود ندارد و بین مهارت نگارش دانشجویان پسر و دختر، سن دانشجویان با میزان مهارت نگارش آن‌ها، میزان مهارت نگارش ورودی‌های قدیمی‌تر در دانشگاه در مقایسه با ورودی‌های جدیدتر تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. در این پژوهش محققان سعی نمودند تا معیاری دقیق برای سنجش مهارت نوشتن البته برای فارسی‌زبانان طراحی کنند و نهایتاً ابزاری به دست آمد که می‌تواند در پژوهش‌های آینده توسط محققان مورد استفاده قرار گیرد و تغییراتی در آن ایجاد گردد. با توجه به فرضیه‌ها و یافته‌های تحقیق، پیشنهادهایی برای مسئولان دانشگاه ارائه می‌شود تا بتوان با استفاده از این پیشنهادها، مهارت نگارش دانشجویان دانشگاه را تقویت نمود. بر اساس یافته‌های پژوهش، استادان و متولیان آموزش می‌توانند با انجام موارد زیر در راستای بهبود مهارت‌های نگارش دانشجویان گام بردارند:

- ۱- برگزاری دوره‌های آموزش نگارش به صورت مستمر و متناسب با سطح، به دانشجویان در شناسایی نگارش و نحوه استفاده از آن یاری می‌رساند.
- ۲- پیشنهاد می‌شود شیوه سنجش و ارزیابی مراحل مختلف آموزشی در ساختار رسمی کشور بازبینی شود و با توجه و دقت بیشتری به جزئیات پرداخته شود تا امکان رفع کاستی‌ها و ارتقا آموزش فراهم آید.
- ۳- با توجه به آنکه مهارت نگارش مهارتی سخت برای دانشجویان تلقی می‌شود، نرم‌افزارهای آموزشی مختلفی در دسترس قرار گیرد تا موجب انگیزه بیشتر دانشجویان برای یادگیری این مهارت شود.

۴- آموزشگران مهارت‌های نوشتن و نگارش را توسعه دهند و این امر با استفاده از شناخت و ترویج نوشتن و تأکید بر توسعه مهارت‌های نوشتن در آموزش‌های مداوم صورت گیرد. با توجه به نتایج پژوهش حاضر پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های مشابه در دانشگاه‌های دیگر نیز انجام شود تا بتوان با استفاده از نتایج برآمده از شرکت کنندگان بیشتر، تصمیمات مفیدی جهت آموزش مهارت نگارش به دانشجویان ایرانی اتخاذ نمود. البته محدودیت به‌طور ذاتی در هر پژوهشی وجود دارد. این پژوهش نیز از این اصل جدا نبوده و محدودیت‌هایی مانند تمایل نداشتن و همکاری نکردن برخی از افراد درباره نوشتن متن خواسته‌شده، مشکل برقراری ارتباط قوی‌تر با دانشجویان و ایجاد حس اعتماد در آن‌ها به‌منظور نوشتن متن‌های دقیق، نبودن سوابق کافی پژوهش در رابطه با مهارت نگارش و نداشتن شیوه‌نامه ارزشیابی مشابه در پژوهش حاضر باید در نظر گرفته شود. امید است که پژوهشگران آینده بتوانند در حد امکان این موارد را پوشش دهند. به‌طور مشخص پیشنهاد می‌گردد یک پژوهش ملی با هدف بررسی وضعیت مهارت نگارش دانشجویان رشته‌های مختلف دانشگاهی انجام شود و نتایج آن در برنامه ریزی‌های آتی جهت آموزش زبان فارسی به دانشجویان مورد استفاده قرار گیرد.

تعارض منافع: طبق گفته نویسنده‌گان، پژوهش حاضر فاقد هرگونه تعارض منافع است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

منابع و ماخذ

- احمدی بیرجندی، احمد. (۱۳۶۸). شیوه آموزش املاي فارسی و نگارش. چاپ اول. تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.
- احمدی گیوی، حسن؛ حاکمی، اسماعیل؛ شکری، یدالله و طباطبایی اردکانی، محمود. (۱۳۹۲). زبان و نگارش فارسی. چاپ سی و یکم. تهران: سمت.
- اصغریور ماسوله، مهرداد و قره گزی، مهري. (۱۳۹۳). «آموزش نگارش فارسی: آسیب‌ها و راهکارها». نخستین همایش آموزش زبان فارسی. دوره ۱. صص: ۴۷-۵۵.
- افشاری، حسن و یوسفی زشک، روح‌الله. (۱۳۹۹). «بررسی تحلیلی پیدایش نگارش در ایران و بین‌النهرین در اواخر هزاره چهارم قبل از میلاد». مجله مطالعات باستان‌شناسی پارسه. سال ۴. شماره ۱۱. ص ۲۷-۵۰.
- اکبری شلدیره، فریدون؛ سجودی، مرجان و نجفی پازکی، معصومه. (۱۳۹۳). کتاب معلم آموزش مهارت‌های نوشتاری (نگارش و انشا) پایه‌های هفتم و هشتم. چاپ اول. تهران: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران.
- انوری، حسن. (۱۳۶۶). آیین نگارش. تهران: رسام
- ایزدی، طاهره. (۱۳۷۷). «روش‌های کاربردی برای بهبود کیفیت درس انشا و نگارش». در قلمرو آموزش زبان فارسی، دفتر دوم. مجموعه سخنرانی‌ها و مقالات برگزیده برای نخستین مجمع علمی آموزش زبان و ادبیات فارسی.
- بیک‌میرزایی، عباس. (۱۳۷۷). «پرسه‌ای در کوجه‌باغ‌های غریب انشا». در قلمرو آموزش زبان فارسی، دفتر دوم. مجموعه سخنرانی‌ها و مقالات برگزیده برای نخستین مجمع علمی آموزش زبان و ادبیات فارسی.
- تاکي، مسعود. (۱۳۷۷). «ارائه روش‌های کاربردی برای بهبود کیفیت آموزش زبان و ادبیات فارسی». در قلمرو آموزش زبان در قلمرو آموزش زبان فارسی، دفتر دوم. مجموعه سخنرانی‌ها و مقالات برگزیده برای نخستین مجمع علمی آموزش زبان و ادبیات فارسی.
- تمیم‌داری، احمد و فروهی، آتوما. (۱۳۸۳). «شناسه و روش‌های نگارش آن در خط فارسی». فصلنامه پژوهش‌های ادبی. دوره ۲. شماره ۵. صص: ۷-۳۸.
- جلیلی، اکبر. (۱۳۹۶). «ارزیابی تولیدات نوشتاری فارسی‌آموزان سطح پیشرفته: طراحی یک چهارچوب جزئی‌نگر». پژوهش‌نامه آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان. دوره. شماره ۱. صص: ۲۹-۵۶

- حدادی، فرنوش؛ تحریریان، محمدحسن. (۱۳۹۳). بررسی عملکرد نوشتاری ایرانیان در محیط‌های مجازی و واقعی. دانش و پژوهش در آموزش زبان انگلیسی. دوره ۲. شماره ۱. صص: ۵۳-۶۰.
- حسنی آریز، زهرا. (۱۳۸۸). «ارزشیابی برنامه، کارکرد آموزگاران و دستاوردهای دانش‌آموزان پایه پنجم در درس نگارش از دیدگاه سازایی گری». پایان‌نامه کارشناسی ارشد. به راهنمایی منصور علی حمیدی. دانشگاه الزهراء(س).
- حسین پناهی تازه‌آباد، مهدی؛ ورزنده، امید. (۱۳۹۶). «بررسی تطبیقی خطاهای نگارشی دانشجویان ایرانی زبان‌های انگلیسی و عربی». فصلنامه زبان و ادب فارسی. دوره ۹. شماره ۳۰. صص: ۴۳-۶۴.
- حسینی نژاد، حسین. (۱۳۸۹). کتاب نگارش. جلد اول. تهران: لوح زرین.
- خلیلی اردلی، وحید؛ حکیم آذر، محمد و رضاپوریان، اصغر. (۱۳۹۶). «وضعیت نگارش فارسی در وب‌سایت‌های پربیننده کشور از منظر اصول ویرایش فنی». فصلنامه پژوهش زبان و ادب فارسی. شماره ۴۶. صص: ۷۸-۷۹.
- دانای طوسی، مریم؛ کیلمنش، علیرضا. (۱۳۸۸). «رویکردهای نظری زیربنای تعریف سواد: شواهدی از برنامه درسی کشورهای آمریکا، کانادا، انگلستان، سنگاپور، سنگال، اندونزی و ایران». فصلنامه نوآوری‌های آموزشی. سال ۸. شماره ۳۱. صص: ۷۵-۱۰۰.
- ده‌بزرگی، ژیلا؛ صفرنواده، خدیجه و کرمی، زهرا. (۱۳۹۹). «تحلیل مهارت نگارش در نو معلمان رشته زبان و ادبیات فارسی مطالعه موردی: برنامه کارورزی دانشگاه فرهنگیان». فصلنامه توسعه حرفه‌ای معلم. دوره ۵. پیاپی ۱۷. صص: ۳۱-۴۹.
- ذوالفقاری، حسن. (۱۳۹۲). کتاب کار نگارش انشا (۲)، آموزش مهارت‌های نگارشی و ویرایشی. چاپ هفتم. تهران: اساطیر.
- ریاضی، عبدالمهدی. (۱۳۷۹). «رویکرد فرایند محور در آموزش نگارش فارسی»، مجموعه مقالات پنجمین کنفرانس زبان‌شناسی نظری و کاربردی.
- سمیعی، احمد. (۱۳۶۹). آیین نگارش. تهران: مرکز نشر دانشگاهی.
- صافی، قاسم. (۱۳۸۲). آیین نگارش و ویرایش. تهران: ارسباران.
- صالحی، علی. (۱۳۹۰). «راه کارهای عملی برای درس انشا». رشد آموزش زبان و ادب فارسی. شماره ۹۸. صص: ۷۰-۷۳.
- صفارپور، عبدالرحمان. (۱۳۹۰). الگوهای یاددهی و یادگیری گام‌به‌گام انشای فارسی (ابتدایی). تهران: مدرسه.
- فتوحی، محمود. (۱۳۹۳). آیین نگارش مقاله پژوهشی. ویراست سوم. تهران: سخن.

- قاسم‌پور مقدم، حسین. (۱۳۹۵). «بررسی تطبیقی برنامه درسی آموزش انشا در دوره متوسطه آلمان و ایران». فصلنامه مطالعات برنامه درسی ایران. دوره ۱۱. شماره ۴۱. صص: ۹۹-۱۲۸.
- قهرمانی، ابوالفتح. (۱۳۹۲). راه‌های درست‌نویسی و ویراستاری. چاپ دوم. تهران: موسسه فرهنگی منادی تربیت.
- گل‌پور، لیلا. (۱۳۹۷). «طراحی آزمون مهارت نوشتاری ویژه غیرفارسی‌زبانان: راهکارها و تحلیل خطاها». پژوهش‌نامه آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان. دوره ۸. شماره ۱۷. صص: ۴۱-۶۴.
- محمدی‌فر، محمدرضا. (۱۳۸۱). شیوه‌نامه ویرایش، نگارش. تهران: سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.
- مطلق، عادل؛ دانشگر، مریم. (۱۳۹۸). «بررسی آموزش نوشتن در کتاب‌های درسی آموزش فارسی و نگارش دوره ابتدایی بر مبنای رویکرد فرایند محور و برنامه قصد شده». فصلنامه زبان‌پژوهی دانشگاه الزهراء (س). سال ۱۱. شماره ۳۲. صص: ۲۷-۲۹.
- معادی‌فر، محمد. (۱۳۸۹.۴). مشخصات و ویژگی‌های یک نویسنده خوب و یک نوشته خوب. برگرفته از لینک: <http://maadifar.blogfa.com/post/38>
- موسوی، سید ایمان؛ کیانی، غلام‌رضا؛ اکبری، رامین و غفارنمر، رضا. (۱۳۹۵). «سیر تکامل آگاهی از ژانر رشته تخصصی با آموزش مهارت‌های دانشگاهی: یک مطالعه موردی». جستارهای زبانی. دوره ۷. شماره ۳. صص: ۱۷۱-۱۹۶.
- موسی‌پور، نعمت‌اله؛ مهرانی، مهشید و زندی، بهمن. (۱۳۸۸). «بررسی مهارت‌های نوشتاری در بین دانشجویان نظام آموزش حضوری و از راه دور مورد مطالعه: دانشگاه پیام نور و دانشگاه شهید باهنر کرمان». آموزش عالی ایران. دوره ۲. شماره ۱. صص: ۱۶۰-۱۳۷.
- نظیری، الهام؛ قاسم‌پور مقدم، حسین. (۱۳۹۴). «تأثیر استفاده از نرم‌افزارهای آموزش در تقویت مهارت نوشتاری دانش‌آموزان». فصلنامه مطالعات برنامه درسی. شماره ۳۶. صص: ۳۱-۴۴.
- نوشی کوچکسرای، موسی؛ جبارپور، شاداب. (۱۳۹۲). «تأثیر ناپایدار و پایدار بازخورد اصلاحی بر خطاهای واژگانی و دستوری در نوشتار دانشجویان ایرانی، پیشنهادهایی برای بهبود دقت نگارش». پژوهش و نگارش کتب دانشگاهی. دوره ۱۷. شماره ۳۰. صص: ۲۲-۴۹.
- نیکویخت، ناصر. (۱۳۹۵). مبانی درست‌نویسی زبان فارسی معیار. تهران: چشمه.
- الهام‌پور، حسین. (۱۳۸۴). «بررسی مشکلات درس انشا فارسی دوره راهنمایی استان خوزستان». مجله علوم تربیتی و روان‌شناسی. دوره ۳. شماره ۲. صص: ۱۳۴-۱۱۳.
- هامیل و بارتل. (۱۳۸۱). مبانی نظری و پیشینه تحقیق نوشتن. برگرفته از لینک: <http://lszapi.com>

- Albuainain, H. (2006). Students' Writing Errors in EFL: A case study
Department of foreign languages Qatar university.
- Alderson, J. C. (2005). *Diagnosing foreign language proficiency: The interface between learning and assessment*. London continuum.
- Cumming, A. (2013). Multiple dimensions of academic language and literacy development. *Language Learning*, 63, 130-152.
- Fernandes, A. S. (2012). Writing to learn writing skills—a case study. *European Journal of Engineering Education*, 37(2), 179-192..
- Kim, A. Y. (2015). Exploring ways to provide diagnostic feedback with an ESL placement test: Cognitive diagnostic assessment of L2 reading ability. *Language Testing*, 32(2), 227-258.
- Weigle, S. C. (2002). *Assessing writing*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.

پیوست ۱

شیوه‌نامه ارزیابی آزمون مهارت نگارش

امتیاز	سنجش‌های آزمون	موضوع
	۱- عناصر زبانی	
۱۰	الف) استفاده نکردن از واژه‌های غیر مصوب فرهنگستان و گرت‌برداری‌ها	الف) مهارت‌های نگارشی
۱۰	ب) به کار نبردن واژه‌های عامیانه	
۱۰	پ) به کار نبردن واژه‌های بیگانه	
۱۰	ت) استفاده نکردن از علامت‌های جمع عربی	
۱۵	ث) دستورمندی جمله‌ها (پیچیده نبودن متن، ریزینی در انتخاب واژه و کاربرد دستور)	
۱۰	ج) استفاده از فعل‌های حرکتی	
۱۰	چ) ارتباط مفهوم فعل با محتوای جمله	
۵	ح) ارتباط واژگانی جمله‌ها	
۱۰	خ) تکراری نبودن ارتباط مفهوم جمله‌ها	
	د) تنوع واژه‌ها و فعل‌ها	
	۲- عناصر ادبی	
۱۰	الف) استفاده از عناصر عینی (بو، رنگ، جنس، صدا و...)	ب) محتوا
۱۰	ب) به کار بردن آرایه‌های ادبی (تشبیه، تمثیل، تلمیح، حس آمیزی و...)	
۱۰	۱- سیر منطقی نوشته (انسجام متن)	پ) هنجارهای نگارشی
۱۰	۲- شیوه پایان بردن نوشته (جمع‌بندی مطالب)	
۲۰	۱- نشانه‌های نگارشی (نشانه‌گذاری به تناسب نیازهای متن)	مجموع امتیازها
۱۵	۲- املا و واژگان (نداشتن غلط‌املائی- رعایت سرهم‌نویسی و جدانویسی)	
۵	۳- پاراگراف‌بندی	
۲۰	۴- توانایی نوشتن مفید حداقل میزان تعیین شده	
۲۰۰		

پیوست ۲

به نام خدا

آزمون مهارت نگارش دانشجویان

جنسیت: مرد زن: سن:

رشته دانشگاهی: سال ورود به دانشگاه:

رشته مقطع دبیرستان:

موضوع: دانشگاه خود را توصیف کنید. (حداقل در ۱ صفحه و ۴ پاراگراف)

